

DISPUTATIO
De
DIVINA PROVI-
DENTIA, SIVE RERUM CRE-
ATARUM SUSTENTATIONE
ET GUBERNATIONE;

Auxilio Altissimi,

PRÆSIDENS

DN. AESCHILLO PETRAEO
S.S.Theol. Doct, & in Reg. Acad. Ab. Prof. nec non
ejusdem Civitatis. utriusq; Ecclesiae Pastore Vigilant.
Præcept. & Mecænate suo reverenter ætatem
fuspiciendo

RESPONDENTES

LAURENTIO O, VIGELIO VV. do
S. R. Msis Alumn.

PROPOSITA

Ad diem, 21. Aprilis horis Ante meridianis consve-
tis, in Auditorio Maj. Anno 1648.

OS(0)SC

A B O E

Excudebat Petrus Wald/ Acad. Typogr. Anno 1648.

Consultissimo , nec non multarum rerum usu &

Experienciam Politissime

V I R O,

DN. GEORGIO CANU- TI SYLVIO.

Supremi Regij Judicij Magni Ducatus Finlandiae Assess-
sori Gravissimo, nec non Judici Provinciali in Val-
lenfuna Uplandiae Aequissimo ; Patrono ac Me-
cenati meo propensissimo, nec non Nutritori
liberalissimo, summo observantiae
Zelo perpetim suspicien-
do, colendo.

Hanc Disp. Theol.
Reverenter

&
officiose
offerò & dedico

L. O. V.

DISPUTATIO

De

DIVINA PROVIDENTIA,
SIVE RERUM CREATARUM SU-
STENTATIONE ET GUBERNA-
TIONE.

THEISIS I.

Qui evit quidem Deus die septimo, non creando de-
fessus, sed absolutis illis operibus, quæ spacio sex di-
erum creatarum fuerant, die septimo cessavit & creandi fi-
nem fecit; Verum à creatarum rerum sustentatione
gubernationeq;, sine quā mundus ad ictum oculi sub-
sistere non posset, sed ut omnia ex nihilo creata erant,
ita in nihilum redigerentur nisi manu Dei tenerentur,
non quievit.

2. Ideoq; Christus ait, Joh. 5. 17, patrem suum & se
adhuc operari, prout Apostolus ad col. 1. v. 17. ait: In
Christo consistere omnia, & Epistola ad Hebr. c. 1. v. 3.
dicitur Filius Dej (*non excluso Patre & Spiritu Sancto*) por-
tare omnia verbo virtutis suæ, h. e. *omnia condita cœlestia*
& terrestria, curare, moderari & gubernare.

3. Hanc Dej paternam curam experimur in nobis
ipsis quotidiè, & providentiā Dej esse dicim⁹, divinam
vidz. actionem, omnia scientis & videntis Dej, quā, nullā
intermissione, res omnes à se conditas & totius univer-
si cursū paternaz cōservat, curat, fovet, gubernat, mode-
ratur: Bona omnia clementē promovens: mala verò
severè cohibens, & ad bonos fines sapienter dirigens. **I.**
*Quoad vitæ nostræ originem & sustentationem, quod enim vivi-
mus, quod moveamur, quod sumus, Dej patris sustentationi &*

conservationi attribuendum est. Is etiam nos in utero matris formauit, Job. 10. Nos in hanc lucem ex utero extraxit, ps. 22. Die & vite nostra determinat, & menses nostros numerat. Ps. 139. Act. 17. 28. 25. Ps. 71. 6. Prov. 22. 2. Matth. 6. 25. 1. Tim. 6. 17. Deut. 31. 14. Job. 14. 5. Matth. 10. 30.

4. Exempla in sacris plurima inveniuntur divine conservationis & sustentationis, quorum pauca solum notabimus. Conservatur Noachus cum filiis tempore diluvij, Gen. 6. Per Angelos liberatur Lothex incendie Sodomarum, Gen. 19.

5. Cum primis vero insignis est & admirabilis conservatio Mosis in aquas projecti, Deus enim 1. Singulari consilio rexit matrem Mosis, ut non prius ejiceret in flumen infantulum, quam in procinto erat filia Pharaonis, quae infantulum susciperet & educaret. 2. & fecit, ut propria mater, filium conseruandum acciperet. Exod. 2.

6. Quia & circa res alias omnes conditas occupatae de j. providentiam uniuscujusq; naturam & vires in prima creatione inditas conservando & sustentando, ac singulorum species instituto naturae ordine propagando, probauerit Ps. 119. 89. & ps. 143. 5. Job. 28. 25. Heb. 1. 3. Gen. 1. 29. ps. 104. 27: ps. 147. 9. Matth. 6. 26. Matth. 10. 29. Luc. 12. 6.

7. II. Quidam nostras actiones, quae si bona fuerint, approbat, vult, mandat, juvat, promovet, Ps. 147. Beneplacitum est Dño super timentes eum. Phil. 2. Deus est qui operatur in nobis velle & perficere pro bonâ suâ voluntate. 1. Tim. 4. 8. Ps. 37. 4.

8. Si actiones malae sunt, illis metas & terminos constituit, ad bonos fines dirigit & harum authores dignis supplicijs punit. Ita venditionem Iosephi in bonum vestrum familie P. triarche Iacobi dirigit, Gen. 45. Mortem Christi galvitoris in totius generis humani salutem cœseruit. Confer. Zach. 8. 17. Dps. 27. 16. Gal. 3. 26.

9. Hic cum ingredimur inquit Chemnitius in libello cuiusdam
eulogia judicium de controversijs quibusdam pag. 23. cogitatio-
nes de providentia Dei, sustentantis naturam & de pra-
sciētia Dei, quæ falli non potest. Item quod nihil potest
sieri Deo non volente. Item, quod Deus præscribit rebus
monstrans Deo, colliguntur mulae inexplicabilia & videtur se qui
absoluta necessitas omnium sive in bonis sive in malis. Chythaë
refert in lib. de vit. & mort. Quod audiverit Philippus
Melanchthonus sèpè repetivis Præceptoris sui Franci-
isci Stadiani sermonem: quod utrumq; se scire dixerit:
Deum omnia præscire ac determinare & tamen esse
contingentiam, sed quomodo hæc concilianda essent
ut cuilibet contentio lo satisfiant, non profus perspi-
cere.

10. Sed hæc speculations vocat Lutherus Deum abscondi-
tum, & in com. 17. capiti. Gen. inquit de Deo incognito, i. e.
non revelato per verbum, quid sit, quid faciat, quid velie
ad me non pertinet, sed ut sciam quid præcepit, quid
promiserit, quid comminatus sit.

11. In hæc ergo questione soili, de Dei Providentia
sentientium & loquendum est, non juxta speculations
& consequentes de Deo abscondito & incognito, sed
juxta verbum revelatum, prout Augustana confessionis
Artic. 19 sonat. De causa peccati docent, quod dum est si Deus ca-
usat & conservat naturam, tamen causa peccati est voluntas ma-
norum vdz. Diaboli & impiorum, qui non adjuvante Deo aver-
git se à Deo, sicut Job. 8. Christus ait: cum loquitur &c. & dicet
arcanam illam DEI gubernationem perspicere non
possimus, reverenter tamen illud axioma retinere de-
bemus: Deum non esse authorem peccati, Deum non
velle peccata, non approbare, non adjuvare, qui in laudem
peccatorum Deistribuit, sic canens: Non Deus volens iniqui-

gatem tu es, neq; habitabit juxta te malignus, Psal. 5. Hic
dictum Alberti placet: Deum non esse causam peccati, sed autho-
rem boni, mali vero ordinatorem.

12. Neq; contrarium recte colligitur, sive ex phrasibus S.S.
qua Activè sonant de Deo, quasi ex ijs Deus ostenderetur pec-
cati author. v.g. Exod. 4.21. & c. 7. v.3. dicitur Deus indu-
rare cor Pharaonis. Mittere voluntatem malam , &
malum spiritum. Jud. 9.23. Misit Deus &c. Tradere uxo-
res Davidis Absoloni filio stuprandas, 2. Sam. 12.11. excitare,
jubere ut Simei maledicat regi Davidi 2. Sam. 16.5. Excita-
re Davidem ad numerandum populum, quod erat gra-
ve peccatum 2. Sam. 24.1. Impedire obedientiam subditorum
erga regem, 1. Reg. 12.15. Precipere & approbare deceptionem
Achabi. 1. Reg. 12. 22. Converttere cor Ægyptiorum ad odium
populi Israelitici, ps. 105.25. Misere spiritum soporis. Esai. 17.
Errare facere Israelitas, indurare cor eorum ne timeat se. Esai.
63.18. l'onore offendiculum ei qui perit, decipere prophetam ad
loquendum falsum, Ezech. 14. 9. Tradere in reprobam
mentem, Rom. 1.24.

13. Ad horum generalem declarationem novissime
interest Deum uti malitiâ illâ hominum, qvæ excitatur
à Diabolo & ab ipsa impiorum voluntate ad irrogandas
poenas meritas illis, quos suo judicio voluit visitare.
Quâ ratione justo Dei iudicio peccata sapè sunt pene peccato-
rum, & hinc Sac: S.r.s de Deo activè loquitur , quod Deus ad
peccata incitet, induret, offendiculum ponat, homines errare fa-
ciat, quando eos à peccato non cohabet: Sicut qui canes veni-
ticos ducit, quando non amplius tenet canem suâ spon-
tè incitatum in feram, dicitur incitare canem in feram ,
cum tamen nihil faciat, sed tantum non cohbeat. In-
durat Deus non emolliendo, obscurat & obcæcat non illu-
minando.

minando, errare facit, offendiculum ponit, gressus noſeros
non dirigendo. Omnia in penam praecedentis ingratitudinis &
contemptus Divina bonitatis, tota die expandentis manus ad popu-
lum inobedientem.

14. Et quasi sacra anchora amplectenda est regij
Pſalmistæ ſententia in Persona Dei ita ſonantis: Sed popu-
lus meus non audivit vocem meam, Iſræl non curat me, ideoq; di-
misi ipſos in adinventionibus cordis ſui, ut ambulent ſecundum
ſua conſilia, pſal. 81. 2. 12. 13.

15. Neq; locutiones illæ, quæ in N. T. to occurruunt
Deum peccati authorem conſtituunt, quia per prophe-
tas ſuos prædixit talia peccata, qualia homines longè
poſt perpetravit, v. g. Matth. 27. 35. Marc. 15. 28. Luc. 22. 22.
Iohann. 12. v. 38. &c. 13. v. 18. &c. ſeqq. Act. 1. 10.

16. Nam in hiſ faltem id dicitur quod prædictiones illæ baud
incertæ fuerint, ſed eventuſi reſpondiffe, prout vaticinati ſunt
prophetae de irreduilitate & cœcitate populi iudicii de prediſione
iude, p. ſi ne & morte Chriſti, ſic oportia revera jara adim-
plentur, vel neq; quia ſcripta ſunt, ita geſta ſunt, ſed quia
erant eventura, ideo prædicta fuerunt, ut Deum nihil la-
tere conſtareret. Non incredulitas propter implendam
ſcripturam divinâ voluntate facta eſt, ſed contra impletio-
ſcripturæ ex eorum incredulitate conſecta eſt.

17. Quare autem ſic locuti ſint Ev. ſtæ, quoniam prædi-
ctum erat, ideo hoc factum: & non potius, quoniam ita factum
ideo prædictum? In promptu inquit Cyrillus ita Joh. lib.
8. c. 21. eſt responsio: quoniam proprietates quasdam,
loquendiq; formæ certas habet ſcriptura, cuius legibus
præscriptisq; Regulis concedendum; & recipienda q-
dem eſt Scripturæ locutio, ſed recta ejusdem ſcripturæ
exquirenda intelligentia. Deus futurorum præcius, per
Prophetas peccata prædixit, non fecit, non igitur vocabulū

18. **I**n littera causale est, sed eventus indicativus.
18. Confirmatur hæc explicatio ex Matth. c. 13. 14.
ubi simpliciter refert Evangelista Christum dixisse jam
impleri Prophetiam Esajæ, de Judæorum cæcitate, Mat. c.
c. 4. & Luc. c. 8. de impletione prophetiæ nihil dicunt,
sed Christum referunt ipsius Prophetæ verbis significati-
fæ Judæorum incredulitatem. **P**aulus Act. 28. 6. etiam
simpliciter accommodat verba prophetia Esajæ ad suos auditores
judeos, nec dicit eos ideo non credisse quia sic prædictit Esajas,
sed tantum commendat veritatem illius prophetiæ, di-
cit enim v. 25. quoniam benè S. S. locutus est per Proph-
etam Esajam ad patres eorum.

19. **N**otabimus etiam hæc èdem operâ, quomodo Aposto-
lus Prophetæ verba, querile turid velle, quod Prophetæ ipse-
met incrassaret cor populi, ejus aures aggravaret, & oculos tene-
ret, ne videret oculis, & auribus audiret, & corde intelligeret,
referat. **A**póstolus Itaq; verbū domini ad Prophetam
ita explicat: Profecisces ad populum hunc, & dic, audi-
tu audietis & non intelligetis, videntes videbitis & non
intelligetis. Incrassatum enim est cor populi hujus
& auribus suis graviter audiverunt. **A**póstolus Quoniam
Prophetam, quæ esse tñvē sonat, declarative explicat, &
verbū quod effectionem denotare videtur per decla-
rationem iinterpretatur. **v. g.** in prophetia legitur, tu pro-
phetā pingue factus populi cor, aures aggrava, oculos teles:
Apóstolus autem scilicet verborū nobis ostendit: dic
tu prophetā quod audient quidem, sed non intelligent,
quia cor illorum incrassatum est &c. & reprehende eos
eo nomine.

20. **A**dhuc quædam loca de decreto Dei explican-
da restant, quæ videntur neum constitutere peccati au-
thorem, vel transgressores à culpa liberare. **L**ocis sunt
Luc.

Luc. 22. 22. *Filius hominis et adit sicut definitus.* Et Act. 2. 33. *Hunc definito consilio et præscientia Dei traditum accepisti.* Ac. 4. convenerunt Herodes & Pontius Pilatus cum gentibus & populo Israël facere quæ manus tua, & consilium tuum decrevit fieri.

21. Docetur autem in his locis, primò qvidem quod Christi passio voluntaria fuerit & spontanea, quamvis Judæi Christum per invidiam tradiderint, prout explicat hoc ipsum Oechumenius in cap. 2. Act: Secundo hoc decretum Dei & consilium dei, respicit directionem malæ actionis Iudaorum ad salutarem eventum. *Adferre huic explicationi subsidium versio Syriaca loci Act. 2. 28 Quæ talis est:* Hunc Christum qui segregatus erat p. providentiam & voluntatem dei, tradidisti in manus improborum. Patet itaque Christum ad opus redēptionis per suam passionem et mortem sustinendam, divinā providentiā segregatum in sūt agni Paschalis, iudeos etiam propriā malitiā et inuidia incitatos tradidisse Christum in manus improborum.

22. Ad diuinæ providentiæ rationem & humana- rum actionum malarum libertatem quadrat illud etiam Masij in comment. in Josuam pag. 104. ut Eventa ipsa ab æterno dei providentiæ pendent: Ita ab eadem even- torum causa, continuâ serie, aliæ ex alijs apte fluunt. Erat æterno Dei consilio constitutum ut Gabaonitas, A- qvatores Lignatoresq; fierent olim in sacra A de. Hoc ergo servitutis onus, ut suis sibi fallacijs, ipsi jam compa- rarent, non consulto Dei oraculo, in foedus ab Israélitis recipiuntur: Semel recepti, potius quam violato jure- jurando rursus repudientur, ad molestam illam operam perpetuò damnantur. Neq; tamen Dei providentia vel Gabaonitas simulationis factæ, vel Israélitas ten- eria credulitatis necessitate constringebat. Erat enim

In utrorumq; positum libera voluntate , ^{aut si huius arbitrio:} Ilorum quidem, ut in genere & aperta fidei professione Israelitis sociatum searent, iicut Rahab. vel do-
lo uterentur, quod fecerunt. *Hoc nō vero ac consule-*
rent Deum, sicuti jure debebant, aut non consulerent.
Ipsa enim quam dixi divina providentia illiusmodi
mortalium actiones , fataliter præcedit potius quam
efficienter.

23. Ex hac paternâ Dei providentiâ & curâ nostri
in omni anxietate & formidine merit gloriemur. Praelat-
entes cum Davide, qui habuit in adiutorio misericordi Ps. 91, ex
Ps. 11. & 55. Dominus adiutor meus, non timebo quid faciat
mihi homo, Dominus protector meus, quid trepidabo? le-
gatur Ps. 27. Fsal. 119.

24. Etiam à malis actionibus & conatibus nos de-
terribit divina providentia, siquidem male agentes in
ipsum latere non possunt, ipsorum cogitationes, studia,
& conatus coram ipso sunt, nec ipsum fugere possunt,
& male agentes impunitos haud dimittet. Ne simus
securi si penam differat, nam pena mora longe gravior em-
dum venit, affert afflictionem propter divinæ longanimitatis ad
penitentiam nos invitantis contemptum.

25. Ita Providentia divina circa hominem & ho-
minis actiones bonas, malasq; sese habet, aqua nihil omi-
nus reliqua creatura nequam excimuntur , qvemadmo-
dum & ex scriptura & natura ipsa testimonia desumpta
demonstrant.

26. Omnia inquit Apostolus in illo (filio Dei) con-
stant, col. 1. & ille portat omnia verbo virtutis tuæ
Heb 1. Non est aliis Deus, quæ tu, cui cura est de omni-
bus: si omnium curam habet Dominus , non solus

Hominis curam habet. Imo expressa fit mentio provi-
dentiae Dei, circa jumenta Ps. 36. Homines & jumenta serua-
bis Dñe, Ps. 104. omnia à te expectant, ut tu des escam ip-
sorum in tempore oportuno, dante te illis colligunt, a-
periente te manum tuam impletur bonis.

27. Prater Scripturam & ipsa natura clamat mun-
dum divinā providentiā regi, cælum si. ut creatum, ita hodie
manet, luminaria suum faciunt officium, cadit ros & plu-
via, multiplicantur in terra animantia gressilia & re-
ptilia, in aqua pisces & alia natatilia, in aëre volatilia,
quibus omnibus & singulis suum divinitus datur alimentum.

28. Hic quæstio illa, illiusq; explicatio locum habet: un-
dè tot defectus & vitia tum in naturalibus; tum maxi-
mè in humanis? Siquidem omnes res divinæ providen-
tiæ subjectæ dicantur. Ubi tñ, maximo cum tædio non
rarò cernimus nequitiam imperare & florere, & virtutem
non solum præmijs carere, verum etiam scelerorum
pedibus calcari & pro crimine haberí, undè non minima
admiratio animos hominū subit qui fiat, quod Deus o-
mnia sciens & omnia potens & omnia bona tantum-
modo volens, non melius, non perfectius omnia admi-
nistret?

29. Ad hujus questionis solutionem ut amur verbis Haffen-
rafferi nostri L.C. pag. 93. Verba sic habent. I. In naturalibus,
multos sæpe defectus & errores occurtere; nihil mi-
rum est: cum propter causalium discretas varietates, &
materiæ, quam in Scholis vocant divaricatio artificiorum,
multa intervenire possint, quæ directos naturæ conatus
intercipiant. Tum unius corruptio alterius generatio est.
Quamvis igitur Deus naturæ conservator sit, non pro-
pterea tamen omnes causæ, quæ Naturæ cursum, ob di-
ctam rationem impedire vel intervertere possunt, con-

Festim sublatæ sunt: Et cum Deus totius universi sit prævisor, ad ejusdem prævidentia non pertinet in particularibus defectus aliquos permittere, ne univerbi bonum impediatur.

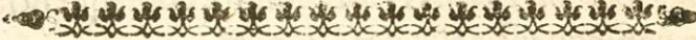
30. Huc etiam Clementis Alexandrinī dictum quod id est: quia Christo est conscientia doctrina, & opificem Deum esse afferit, & deducit providentiam usq; ad singulare, & talēm noverit Elementorum naturam, ut in eam cadat ortus, & mutatio.

31. In his vero quæ arbitrio geruntur, quædam sane perversa & scelerata geruntur. Rector optimus permittit: non quod eadem & illit aut approbat, ut in superioribus demonstratum est: non quod adjuvet; Satanæ enim & hominum nequitia, ad quæcunq; mala perpetrandum abunde sufficit: quorum naturam & naturales potentias, licet sustentet Deus, malitiam tamen eorundem, ad quam suo arbitrio deflexerunt, & quas inde sceleritas actiones proferuat, neutquam approbat de qua re loco convenientiore, copiosius. Nec impunita dimittit, sed vel in hac vita ulciscitur, vel in altero & sequuturo seculo, tarditatem moræ, pœnarum gravitate compensando, modis dignis est vindicaturus. Permittit prævidens Deus malifici, qui iidem optimus omnipotens dirigere illi, & in bonos fines commutare potest. Rom. 8. 28, Psal. 50. 21, Psal. 73. v. 18.

32. De prohibitione notandum, non raro enim audiimus talem argumentationem: Qui non prohibet ille est causa illius quod fit. De hac Clemens Alexandrinus Strom. lib. 1. His verbis differit: scio multos in nos assidue insurgere & id quod non prohibet causam esse dicere. Furisti enim causam esse dicunt cum qui non prohibuit: quemadmodum incendi, cum qui ignem non extinxit incipientem: Gran-

fro

fragij, gubernatorem, qui rudentem non contraxerit. Jam vero puniuntur à lege qui horum causæ sunt; nam in ejus potestate erat situm prohibere, in eum ejus quod accidit culpa confertur. Adeos autem dicimus, in faciendo, operando & agendo, causam intelligi. Id autem quod non prohibet, hoc ipso remotū est ab operatione. Præterea quidem cœta veriatur in operatione, quemadmodum navis ædificator in eo quod fiat scapha. Domus autem ædificator, in eo quod ædes construatur. Id autem quod non prohibet, ab eo quod fit, separatum est. Propterea ergo perficietur quod id quod potest prohibere, non operari ne prohibet. Quid enim operatur qui non prohibet? Nam vero ad absurdum quoq; redit id quod ab eis dicitur: Siquidem fauicatiovis causam esse dicent, non telum sed clypeum, qui non prohibuit, quo minus telum pervaderet. Neq; enim furem, sed eum qui furtum non prohibuit, reprehendant. Ergo Græcorum quoq; naves non Hectorem indicat combuiisse, sed Achillem: quoniam cum prohibere posset Hectorem, non prohibuit. Sed Ille quidem propter iram (in ejus potestate non erat ira sci vel non traxi) & ignem non prohibuit, & forte adjuvans cauafact.

COROLLARIA.

II.

Præscientia Dei distinguitur à Providentia, siquidem illa nihil aliud est quam Essentiale illud Idioma in Deo, quod est ac dicitur omniscientia. Hæc vero magis videtur esse actus secundus: sive effectus essentia-

Iis in Deo voluntatis. Ratione cujus Deus foras
ad creaturas progeries & eas disponit & guber-
nat diversimode: jam exercens per Res & acti-
ones hominum, nunc omnipotentiæ, nunc miseri-
cordiæ, jam justitiæ, jam omniscientiæ suæ Ma-
jestatem.

II. *Præscientia* & *Providentia* Dei ejusdem sunt
latitudinis, h. c. æquè latè patent, sese ad omnes res
tam bonas & malas extendentes.

III. Differunt viciòm, quod *Providentiæ* voca-
bulo notatur actus & operatio efficax in rebus &
actionibus illis quæ sunt, sunt & geruntur in hoc mun-
do, *Præscientiæ* autem vocabulo exprimitur tan-
tam habitus notitiae in mente Dei, non verò causa re-
rum præscitarum.

IV. *Præscientia* de Deo non propriè prædicatur
cum Deo omnia præsentia.

V. *Divina Præscientia* falli nequit ejusq; respectu
omnia sunt necessario, vñz. necessitate consequentiæ
non consequentis aut coactionis.

VI. Per *Præscientiam* Dei non tollitur in rebus
humanis contingentia.

VII. In *Prædictionibus Propheticis*, *prædi-*
cio illa non est causa, ejus qvod prædictur: Sed ideo
singula prædicta sunt, qvia futura erant.

VIII. *Præscientia vox* in sac. literis tribus mo-
dis

dis accipitur: 1. Generalissimè, de simplici rerum omniū tam malorum quam bonorum uotitia. 2. speci litèr sive determinatè ad solos fideles sive electos dei filios. Rom. 8. 29. Tandem specialissimè prædatur de solo Christo, ejusq; merito Act. 2. 23. 1. Pet. 1. 20.

IX. Providentia differt à Prædestinatione. Illa enim versatur circa res creatas omnes omniumq; eventuum gubernationem respicit: Hæc autem tantum ad bonos & electos Dei filios pertinet.

X. Patres notarunt Particulam FORTÉ sapeponi in scripturis non quidem propter incertitudinem præscientiae Divinae sed propter libertatem hominum qui libere facturi sunt ea quæ à Deo prædicuntur. Matth. 11. 23. Jerm. 26. 2. &c.

Ad Præstantissimum literatissimumq; Juvenem-VIRUM

DN. LAURENTIUM VIGELIUM

De Providentia Dei mysterio disputantem.

Nomini æstivum Præclari castra sequuntur,
Pieridum fontes sequeris meliore beatos
Auspicio summi, quippe omnia prævidet amplè.
Hinc tibi concipiens Deus a' monumine praesit,
Supponatq; manum, regat & tua coepita VIGELI.

L.M. q;

Amico Charissimo & Suvavissimo
adjecte

Johannes Gartzius Arbogensis
Præ.

Præstantissimo ac Ornatiss. Juveni,
DN. LAURENTIO O. VIGELIO
Vermel. optimarum artium Studioso inde-
fesso, amico meo colendo, de Providentia
Divina docte disserenti,

Eximum decus est cum claris sanguine jungi,
Quos Ars & Virtus decorant pro nobilitate:
Te decus bocce manet Laurenti docte Vigeli:
Cognatos nam fama tuos super æthera vexit.
Sveno Vigelius bocce probat, prælustre Sophiæ
Fulcrum, Theologie clarius celebrisq; Professor.
Hocce probat Juris Doctorq; Vigelius alter
Petrus, per quem laus decus atq; fori viget ample:
Suecia quem laudat Belgæ, Anglia, Gallia, junctim
Grande suæ gentis lumen, quem Fennia jactat.
Horum tu sequeris vestigia docte Vigeli,
Dum Vigil assiduusq; litas sacris Sophiæq;
Ordinis hinc vestri laudem conamine adauges.
Macte animi. Tandem tibi gloria magna resurget.

Synceri contestandi affectus ergo
gratulabar

JACOBUS P. CHRONANDER

W-Gothus.